

Datum 2020-05-12
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2020/0052
Ert diarienummer Fi2019/04318/BB
Handläggare Hans von Axelson

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

fi.sba.bb@regeringskansliet.se

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över betänkande Modernare byggregler (SOU 2019:68)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet, MFD, anser att kommittén ur ett helhetsperspektiv brister i sin analys av konsekvenser för tillgängligheten kopplat till de förslag som lämnas. MFD uppfattar att detta sammantaget kan bidra till en framtida byggprocess som riskerar att utestänga en förhållandevis stor grupp invånare från den byggda miljön. Detta skulle i sin tur kunna öka trycket på olika stödsystem, som exempelvis det kommunala bostadsanpassningsbidraget och försörjningsstödet samt socialförsäkringssystemet.

MFD kan därför inte samlat ta ställning till de förslag som lämnas i betänkandet. MFD lämnar dock principiella synpunkter i anslutning till de förslag som myndigheten uppfattar direkt träffar frågan om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Myndighetens synpunkter

MFD välkomnar ambitionen att skapa modernare byggregler som är förutsägbara, flexibla och förenklade. Byggregler måste samtidigt säkerställa tillgänglighet och användbarhet för så många som möjligt i befolkningen. Detta är avgörande för att skapa ett hållbart samhälle.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, det nationella målet för funktionshinderspolitiken samt de globala målen i

Agenda 2030 anger tydligt att samhället måste utformas med mångfald som grund och därmed ge möjlighet för hela befolkningen att delta och leva på jämlika villkor. MFD:s utgångspunkt är också att aktiv involvering av representanter för dem som ska använda samhällets olika tjänster är grundläggande för ett ändamålsenligt resultat.

Tillgänglighet är samhällsekonomiskt nödvändigt

Människor som har behov av god tillgänglighet är en stor och mångfacetterad grupp. Behovet av tillgänglighet kan också generellt snabbt förändras på grund av en livsförändring. I likhet med de flesta länder är Sverige ett land med en stor åldrande befolkning. Att bli äldre innebär för de allra flesta också ett ökat behov av tillgänglighet i den byggda miljön. Att kunna använda och leva självständigt trots en funktionsnedsättning är således en grundläggande och avgörande samhällsekonomisk investering. Byggregler och tillämpningen av dessa måste därför så långt som möjligt kunna möta människors olika förutsättningar och behov i olika skeden av livet.

Större mångfald och innovation behövs

Inte minst den omfattande utmaning som bostadsförsörjningen i Sverige idag utgör kräver en mer effektiv byggprocess och ett mer varierat utbud av bostäder. Detta gäller främst i förhållande till pris. En större mångfald i utbudet av bostäder skulle även i hög grad gynna personer med funktionsnedsättning i alla åldrar. Detta är en grupp där många idag befinner sig i ekonomisk utsatthet.

MFD ser inte att detta ska eller behöver innebära lägre ambition vad gäller tillgänglighet. Tvärtom är en moderinsering av byggreglerna en möjlighet att skapa mer inkluderande och innovativa byggprocesser, som kan utgöra en mötesplats för gemensam kunskapsuppbyggnad mellan olika intressenter.

Att ta bort kräver alternativa lösningar

Utredningen presenterar förslag på förändring av byggreglerna med syfte att förenkla och effektivisera. Bland de förslag som lämnas i betänkandet finns några som på ett avgörande sätt kan påverka tillgängligheten i byggd miljö. MFD anser dock att utredningen inte har gjort en tillräcklig och samlad analys av konsekvenserna av dessa föreslagna förändringar ur tillgänglighetssynpunkt. Det saknas också genomgående förslag på alternativa vägar att säkerställa tillgänglighet.

Borttagande av ombyggnad ur PBL

Utredningens förslag om att ta bort begreppet ombyggnad i PBL är att betrakta som en tydlig och reell ambitionssänkning vad gäller tillgänglighetskrav.

MFD har förståelse för att det idag finns otydligheter i bedömningen kring rekvisitet för ombyggnad, men anser att en förändring av lagen utan alternativa förslag för att garantera tillgänglighet är otänkbart. MFD uppfattar att det underlag som utredningen presenterar gällande detta förslag är bristfälligt underbyggt ur tillgänglighetssynpunkt. Det behöver både fördjupas och breddas för att vara godtagbart.

Avskaffande av certifierade sakkunniga

Den kommunala funktionen för kontroll kring byggprocesser har i allmänhet inte möjlighet att upprätthålla tillräcklig kompetens kring tillgänglighetskrav. Ansvaret delegeras därmed ofta till en så kallad certifierad sakkunnig som tillhandahålls av byggherren. Att avskaffa funktionen utan att ersätta den med något annat anser MFD på ett avgörande sätt riskerar att minska tillgången till professionell kompetens i tillgänglighetsfrågor. MFD uppfattar att alternativa lösningar skulle kunna användas, men konstaterar att en sådan analys eller sådana alternativa överväganden saknas i utredningen. En alternativ väg som MFD ser skulle vara möjlig att vidare utreda, är att förstärka kommunens egen kompetens. Detta kan göras på olika sätt. En möjlighet är att knyta kompetenser som professionella tillgänglighetskonsulter till verksamheten. En annan möjlighet är att utveckla ett professionellt samarbete med funktionshindersorganisationer med kompetens inom området.

Införandet av byggkravsnämnd för förhandsbesked samt förtydligande av kontrollplaner

MFD ser behovet av att underlätta en enhetligare och mer förutsägbar tillämpning av regelverket och kontrollen av byggprojekt. Detta kan utvecklas på flera sätt. MFD anser att en bättre fungerande tillämpning och kvalitetssäker kontroll bygger på ett samspel mellan olika kompetensbärare i byggprocessen. Detta omfattar ansvarig myndighet, arkitekter, representanter för användare av den byggda miljön och byggbranschen. Inte minst ur tillgänglighetsperspektiv är det viktigt att kravställning och kontroll också omfattar kunskaper från personer med funktionsnedsättning. MFD ser att utredningens förslag om byggkravsnämnd och förslaget om förtydligad kontrollplan kan riskera att cementera byggprocessen genom mer

detaljstyrning. Detta skulle kunna riskera att minska möjligheten till en mer behovsstyrd utveckling. MFD ser också att det kan hämma möjligheten att utveckla arbetssätt som löpande kan utvecklas med ny kunskap och innovationer.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), sektionschef Magnus Lagercrantz och utredare Hans von Axelson (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén